

можлива, якщо звернутися до традиційних родових кваліфікацій іменників - неістот, що позначають ліричного героя (згадані іменники в перекладі 1-го сонету марковані чоловічим родом за аналогією до чол. роду англійського іменника "love"). У перекладах Д. Павличка 12 – належать до групи іменників парного роду: на чол. рід таких іменників вказує нульова флексія (*викрадач, лев, тигр*); на жін. рід вказує флексія —а/-я, (або, напр.: *мила* (субстантивний іменник), *вдова* чи наявність відповідних афіксів - *бог-ин-я*), окремі слова розрізнення за родом зазнають на лексичному рівні: *син, юнак, дружина*. У більшості випадків іменники-неістоти належать до іт-класу, 6 з яких, чоловічого (4) та жіночого роду (2), пов'язані з так званою персоніфікацією. В українських перекладах іменників формального роду – 130 випадків (46 - чол. р., 55 - жін. р. та 30 - середнього), де рід встановлюється граматично. До того ж часто традиційні родові позначення іменників формального роду англійської мови не збігаються з родовою належністю іменників української мови. Це, на нашу думку, змушує талановитого перекладача замінювати слово оригіналу на близьке йому за семантикою, але з тією ж самою родовою віднесеністю, щоб не порушувати загальної ідейно-змістової композиції перекладеного твору (напр., *Rose* (чол. р.) - *троянда* (жін. р.), а в перекладі - "*рожевий цвіт*"). *Перспективи дослідження* вбачаємо в аналізі експресивних можливостей у відтворенні гендерно маркованого поетичного тексту, що є важливим у декодуванні ідеостилію письменників зі світовим ім'ям.

Література

1. *Горіна Ж. Д., Халимоник Г. О.* (2005) Актуалізація лексико-граматичного значення категорії роду іменників у поетичному дискурсі (перекладознавчий аспект) [В:] Актуальні проблеми слов'янської філології (лінгвістика і літературознавство). Київ. Вип. X. С. 88 – 96. 2. *Донской М.* (1985) Шекспир для русской сцены. Москва. С. 45-215. 3. *Дубаишинский И. А.* (1965) В. Шекспир. Москва. 225 с. 4. *Коптілов В. В.* (1971) Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ. 389 с. 5. *Смирницький А. И.* (1974) Морфологія англійського мови. Москва. С. 59 – 213. 6. *Ткаченко А. С.* (1982) Шекспірів сонет і труднощі інтерпретації [В:] Хай слово мовлено інакше (проблеми перекладу). Київ. С. 245 – 323. 7. *Шаповалова М. С.* (1976) Шекспір в українській літературі. Львів. 212 с. 8. *Hubler E.* (1982) The sense of Shakespeare's sonnets. New Jersey. 280 p. 9. *Shakespeare W. Sonnets* (1998) Шекспір В. Сонети (переклад і передмова Д. Павличка). Львів. 351 с.

Світлана Кратюк,

здобувач вищої освіти I року навчання

за другим (магістерським) рівнем

ЖДУ ім. Івана Франка

Науковий керівник: д.пед.н., проф. О. А. Кучерук

ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВ ЯК НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

У статті розглянуто особливість застосування відеоматеріалів на уроках української мови. Проведено дослідження про особливості використання новітніх технологій у навчальній діяльності. Розписано процес розробки навчального відеословника.

Ключові слова: електронні освітні ресурси, відеословник, українська мова, технологія навчання.

In the article is considered the peculiarity of the using of video materials in Ukrainian language lessons. The student conducted research on the peculiarities of the use of new technologies in educational activities. The process of developing an educational video dictionary is described.

Keywords: electronic educational resources, video dictionary, Ukrainian language, learning technology.

Постановка проблеми та її зв'язки із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасна концепція «Нова українська школа» передбачає сформуванню в освітян потребу до осучаснення засобів та відповідно методів навчання, щоб покращити продуктивність та змотивувати учнів до глибинного вивчення предмета. Зокрема, закономірно, традиційні методи переосмислюються через призму новітніх технологій навчання й української мови, яка набуває все більшої та більшої популярності серед молоді. Виникає питання: як допомогти учням покращити рівень ключових компетентностей і предметної з української мови? У цьому контексті стає популярною тема застосування відеоматеріалів на заняттях, адже популярність блогів, відеоуроків, навчання онлайн та дистанційно, по суті, базується на їх використанні. Застосування відповідних матеріалів є умовою зацікавлення та активності учнівської молоді на заняттях з української мови.

Аналіз наукових досліджень. Вивчення праць науковців свідчить, у сфері освіти в Україні відсутня системність у розробленні та освоєнні інноваційних технологій, хоч подібні дослідження почали активно проводити на зламі ХХ – ХХІ століть (В. Биков, С.Бондар, М. Левина, Г. Селевко та ін.).

Водночас варто зазначити, що проблему застосування відеоматеріалів як електронних освітніх ресурсів у навчанні української мови студіюють Ж. Горіна, С. Караман, Г.Корицька, О. Кучерук, А. Надолинська, О. Семенов та ін. У роботах цих авторів висвітлено окремі теоретико-практичні питання створення й використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у системі українськомовної освіти. У праці [1, 64] акцентовано на тому, що, хоч багато вчителів використовують на уроках ЕОР (електронні словники, електронні посібники, відеоматеріали, презентації тощо), шкільним словесникам необхідно зосередитися на практичних розробках, використанні інтерактивних вправ, ігор, які стимулюватимуть мотивацію до навчання, саморозвиток юних мовних особистостей, формування відповідальності, досвіду мовних обов'язків громадянина України, стійкої громадянської позиції, відкритості до виконання різних ролей у суспільному житті. У роботі [2, 52-53] ідеться про те, що розроблення й застосування навчально-комп'ютерних ігор з української мови, особливістю яких є наочність, мультимедійність, сприяє більш ефективному розв'язанню основних завдань компетентісно спрямованої мовної освіти порівняно з традиційними методами навчання.

Загалом цінність відеоматеріалів як інформаційних екранних засобів, за визначенням В. Топжонніков [3, 35], у тому, що вони становлять синтез двох оповідних тенденцій – образотворчої і словесної, це зумовлює підвищення ефективності засвоєння матеріалу. Однак аналіз публікацій лінгводидактів

переконає, що потенціал електронних освітніх відеоресурсів у шкільному курсі української мови враховується недостатньо, що свідчить про актуальність окресленої проблеми.

Мета статті – розкрити механізм створення відеословника та особливості використання його на уроках української мови як новітньої технології навчання.

Виклад основного матеріалу. У контексті лінгвометодичного пошуку шляхів розширення кругозору учнів та прищеплення інтересу до вивчення української мови виникла ідея створення відеословника, який був би доступним як для п'ятикласників, так і цікавим для старшокласників. Чому відеословника? Тому що саме словник – джерело поглиблення знань у будь-якому віці, а відеоформат словника дає змогу унаочнити матеріал. В умовах діджиталізації усіх сфер суспільного життя й освіти паперові словники дещо заважають мобільності, адже вони важкі, об'ємні та часто складаються із декількох томів. Не в кожного учня вони є та й користуватися ними в умовах технологізації освітніх ресурсів стає не зручно. Сучасна учнівська молодь часто не виявляє бажання читати паперові лексикографічні джерела. Натомість відеословник уможливує мотивувати учнів до роботи над словом, фразеологізмом тощо. Відеословник – інноваційний засіб формування навичок навігації у складному інформаційному об'єкті; засіб самостійної роботи з інформацією, поданою в інтернетному середовищі чи на електронних носіях.

Для створення відеословника фразеологізмів української мови взято приклад англійськомовної освіти. Популярності нині набирають саме відеословники, а також словники із великою кількістю асоціативних картинок, чи, як їх ще називають, «мемів».

Розроблений нами відеословник фразеологізмів (<https://www.youtube.com/watch?v=l6E9ICgba-E&t=171s>) містить вступні теоретичні відомості, це зроблено спеціально, щоб акумулювати відповідні знання учнів до перегляду.

Аналіз власної педагогічної практики дає підстави стверджувати, що учні недостатньо орієнтуються у фразеологізмах, вони дуже часто їх не бачать у реченні та не можуть збагнути й пояснити узагальнено-образне значення. Для більшості з них фразеологізм – це словосполучення. Відповідно відеословник розроблено з огляду на такі критерії: мотивованість (цікаві фразеологізми) і маловживаність відібраних і представлених фразеологічних одиниць. Процес створення відеословника передбачав низку дій, коротко опишемо їх послідовність.

1. Спершу відібрано 10 фразеологізмів, які є цікавими та колоритними, і які можуть трапитися в процедурі ЗНО.

2. Далі почався кропіткий процес написання сценарію, адже мовлення у відеоресурсі має бути чітким та добре продуманим, аби кожен зміг зрозуміти ведучого. Сучасному вчителю-словеснику варто бути мобільним та знати різні форми, методи, засоби, технології інноваційного навчання, аби створювати подібного роду освітні ресурси, зокрема для мотивації навчання, зацікавлення предметом вивчення, збагачення мовлення учнів.

3. Добір наочності (картинок) до кожного фразеологізму, аби мовлення ведучого не було монотонним.

4. До деяких слайдів розроблено «меми», аби учні краще запам'ятали значення фразеологізмів та особливості їх використання.

5. Етап монтажу (порада робити це на потужному ноутбукі, аби розроблені файли раптом не зникли з поля зору). Ознайомившись із можливостями Adobe Photoshop, вдалося якісно обробити картинки та власне зображення як ведучої, аби учням було приємно сприймати пропонований матеріал. Щоб якісно накласти музику на текст та звук, використано додаток Adobe Premier (він надає багато можливостей, допомагає підігнати елементи електронного ресурсу в одне ціле, єдина незручність – він англomовний). Для того аби зображення «меми» зникали та з'являлися, а також щоб відео було «живим», застосовано додатковий механізм монтажу – анімацію в Adobe After Effects. Вона допомагає структурувати показ усієї текстової інформації, яка представлена на відео.

Створене відео займає за часом приблизно чотири хвилини. Перевірка ефективності відеословника під час індивідуальних практик навчання учнів свідчить, що він не переобтяжує увагу учнів, а навпаки зацікавлює їх.

Щоб створений відеословник змогли побачити всі зацікавлені, прийнято рішення завантажити його на власний YouTube канал (https://www.youtube.com/watch?v=FXvUixP4v60&feature=share&fbclid=IwAR1f7Wtm2D9_ZWqLhZ5j5Ot2T1z1WVCg9v70WZlbEps97DP-Q20qcnZFd9s).

В умовах компетентісно орієнтованого навчання для формування як предметної, так і ключових компетентностей відеословник фразеологізмів можна використовувати на уроках української мови під час пояснення значення окремих фразеологізмів та для ознайомлення з таким форматом словника. Корисно на основі відеословника запропонувати творче завдання, наприклад кожен учень отримує свій номер, цей номер означає номер фразеологізму й після перегляду учні утворюють, відповідно, із своїм фразеологізмом речення чи мінірозповідь. Також такий відеоформат представлення інформації про фразеологізми допоможе займатися з учнями дистанційно, зокрема під час карантину.

Висновки і перспективи дослідження. Розроблення й використання відеословника в навчанні української мови доводить, що вчитель-словесник має виходити на сучасний технологічний рівень представлення інформації, педагог має орієнтуватися в освітніх тенденціях і займатися саморозвитком, вчитися навіть тоді, коли це кардинально інша галузь. Учні будуть брати приклад з такого вчителя, а сучасні інструменти освіти допоможуть легше запам'ятати тематичний матеріал, нові правила та мовні винятки. Сучасні уроки мови мають щоразу дивувати учня, аби він з інтересом навчався та розвивався. Проте часто вчителі відмовляються заглиблюватися в процес та створювати власну базу відеоматеріалів. Перспективним є розроблення електронних освітніх ресурсів для візуального підтримання процесу навчання української мови в школах різних типів.

Література

1. Кучерук О. А., Магдич Т. П. Використання електронних освітніх ресурсів для формування громадянської компетентності учнів ліцею на уроках української мови, 2020. Том 75. №1. С. 56-75. Режим доступу: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/3515>.
2. Кучерук О. А. Формування лексичної компетентності учнів засобами комп'ютерних ігор у навчанні української мови. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Том 63, №1. С. 47-55. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_63_1_7.
3. Топжонніков В. А. Вплив форми аудіовізуальної інформації на засвоєння навчального матеріалу: дисс. наук. ступ. канд. пед. наук. Москва, 2001. 184 с.

Ганна Кузнєцова,
здобувач вищої освіти 2 року навчання
за другим (магістерським) рівнем
філологічного факультету Університету Ушинського
Науковий керівник: к.пед.н., доц. Ж. Д. Горіна

МУЗИЧНО-ПОЕТИЧНА ПОП-КУЛЬТУРА СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено розробленню теоретичних засад з вивчення української популярної музики. Визначено наукову цінність саме мовознавчого аналізу текстів пісень українських естрадних виконавців і рок-гуртів.

Ключові слова: популярна музична культура, авторська пісня, рок-гурти.

The article is devoted to developing the theoretical foundations of the study of popular Ukrainian music. The scientific value of the linguistic aspect of the analysis the texts of songs of the Ukrainian popular and rock-bands has been defined.

Key words: popular music culture, author song, rock-bands.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність мовознавчих досліджень текстів популярних пісень, зокрема культових українських музичних гуртів, поза всіляким сумнівом, оскільки аналіз специфіки мовних засобів, стилістичних прийомів, інтонаційного оформлення, стилістики авторських новотворів й функцій художньо-образних засобів, а відтак і мовної особистості самого автора-виконавця, подає цілісне наукове уявлення про самотність музично-поетичної культури України кінця ХХ першої чверті ХХІ століття.

Аналіз наукових досліджень, у яких розглянута проблема і на які спирається автор. У зарубіжній та українській науковій парадигмі вже виразно окреслилася тенденція до вивчення сучасної поп-культури, зокрема й музичної. Так, можемо говорити про усталені філософсько-культурологічні (Т. Адорно, О. Афоніна, Ж. Дерріда, В. Діанова, О. Зосім, М. Каган, Г. Маркузе, Х. Ортега-і-Гассет, В. Шейко, В. Шульгіна), мистецтвознавчі (О. Берегова, О. Бойко, У. Еко, В. Овсянніков, Т. Рябуха, В. Тормахова, Дж. Сторі, Г. Шехтман), літературознавчі (Т. Гундорова, Д. Курилов, С. Шаповалов, І. Шнур) наукові студії. З мовознавчих позицій здебільшого аналізують лише окремі мовні особливості поетичних текстів самодіяльної або так званої авторської пісні (російських «бардів») Б. Окуджави, В. Висоцького, О. Галича, Ю. Візбора, Ю. Кіма, О. Розенбаума тощо. Очевидно, причиною меншої уваги до аналізу